

Określenie przedmiotu działalności spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Polsce i na Ukrainie

The determination of the object of the limited liability company in Poland and Ukraine

Abstract

The article is aimed at conducting comparative research on the object of the limited liability company in Poland and Ukraine. An attempt was made to establish common solutions for these two European legal systems. The author paid particular attention to the existing difference in the regulation of the determination analyzed. Moreover, in this article, Polish and Ukrainian norms concerning the course of the process of determining the object of activity of the studied type of the company were compared. The author tried to find out if the object of the limited liability company is an obligatory element of an agreement of association. The position presented in the article is the result of the analysis of Polish and Ukrainian law, in particular the Code of Commercial Companies and the Law of Ukraine “On limited and additional liability companies” were subjects of this research, as well as the resulting jurisprudence and doctrine.

Key words

the object of the limited liability company’s activity, obligatory elements of the status of the limited liability company, Polish commercial law, Ukrainian economic and commercial law

Streszczenie

Niniejsza praca ma na celu przeprowadzenie badań komparatystycznych dotyczących określenia przedmiotu działalności spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Polsce i na Ukrainie. Podjęto próbę ustalenia wspólnych dla tych dwóch europejskich porządków prawnych rozwiązań, a szczególnie uwagę

zwrócono na różnice w regulacji analizowanego pojęcia. Ponadto w artykule zestawiono polskie i ukraińskie normy dotyczące przebiegu procesu określenia przedmiotu działalności badanego rodzaju spółki. Zastanowiono się także nad istnieniem obowiązku umieszczenia tego elementu w umowie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Przedstawione w artykule stanowisko jest wynikiem analizy przepisów prawa polskiego i ukraińskiego, w szczególności Kodeksu spółek handlowych i Ustawy Ukrainy „O spółkach z ograniczoną i dodatkową odpowiedzialnością”, a także powstałego na ich gruncie orzecznictwa i doktryny.

Słowa kluczowe

przedmiot działalności spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, obligatoryjne elementy umowy spółki, polskie prawo handlowe, ukraińskie prawo gospodarcze i handlowe

1. Uwagi wprowadzające

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (dalej jako: spółka z o.o.) jest wynalazkiem niemieckich prawników powstałym pod koniec XIX wieku. Wyodrębnienie tego typu bytu prawnego było spowodowane wymogami rozwijającego się rynku ekonomicznego, który z jednej strony wykazał brak elastyczności istniejących wtedy spółek akcyjnych, a z drugiej – ograniczone możliwości spółek jawnych, zapobiegając ich rozprzestrzenianiu się. W 1892 r. niemiecki Reichstag przyjął ustawę o spółkach z o.o. (niem. *Gesellschaft mit beschränkter Haftung*)¹.

Obecnie spółka z o.o. jest, jak dowodzi praktyka obrotu gospodarczego, najczęściej wykorzystywaną formą prowadzenia działalności w wielu krajach Europy². Takie państwa jak Polska i Ukraina nie są wyjątkiem od tej ukształtowanej praktyki. Chociaż te dwa kraje są bardzo ze sobą powiązane historycznie i kulturowo, polskie prawo gospodarcze

¹ A. Kidyba, *Prawo handlowe*, wyd. 20, C.H. Beck, Warszawa 2018, Nb. 88, s. 365.

² Ta forma prowadzenia działalności jest stale obecna na rynku i zyskała popularność nie tylko w Polsce i Niemczech, ale także w innych państwach Europy, m.in. w Czechach (*společnost s ručením omezeným*), Słowacji (*spoločnosť s ručením obmedzeným*), Słowenii (*družba z omejeno odgovornostjo*), Austrii (*Gesellschaft mit beschränkter Haftung*) czy Chorwacji (*društvo s ograničenom odgovornošću*).

i handlowe znacznie różni się od ukraińskiego, a co za tym idzie, regulacje dotyczące spółki z o.o. (ukr. *товариство з обмеженою відповідальністю*) także nie są identyczne.

Polski system prawa handlowego ze względu na skomplikowaną historię kraju wyrósł na gruncie wysoko rozwiniętej kultury prawnej Europy Zachodniej. Podczas zaborów na ziemiach polskich obowiązywały prawa niemieckie, austriackie, węgierskie, francuskie i rosyjskie³. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości niemiecka koncepcja spółki z o.o. zainspirowała polskiego ustawodawcę, który uregulował ten typ spółki w Dekrecie o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością z 1919 r.⁴ Obecnie w Polsce w odniesieniu do spółek z o.o. obowiązują przepisy ustawy – Kodeks spółek handlowych⁵ (art. 151–300)⁶.

Na ziemiach wschodnich sąsiadów Polski jeszcze w XIX wieku prawo handlowe i gospodarcze rozwijało się na podstawie norm obowiązujących w Imperium Rosyjskim. Dopiero w później, wraz z pojawieniem się własności prywatnej, możliwe stało się tworzenie nowych form działalności gospodarczej, w tym spółek z o.o. Statystyki wskazują, iż od chwili ogłoszenia niepodległości przez Ukrainę w 1991 r. najbardziej powszechną formą działalności gospodarczej w tym państwie stały się spółki, które ograniczają odpowiedzialność swoich członków do wysokości udziału w kapitale zakładowym⁷. Warto dodać, że razem ze spółką z o.o. ustawodawca ukraiński wyróżnia instytucję spółki

³ J. Frąckowiak, *Osiemdziesiąt lat polskiego prawa handlowego – wzloty, upadki oraz mozolna reaktywacja*, Acta Universitatis Wratislaviensis No 3644, „Przegląd Prawa i Administracji” 2015, t. 101, s. 45.

⁴ Dekret Naczelnika Państwa z dnia 31 stycznia 1919 r. o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (Dz. Pr. P.P. z 1919 r. Nr 15, poz. 1).

⁵ Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037 z późn. zm.), dalej jako: k.s.h.

⁶ A. Kidyba, *Prawo...*, s. 356.

⁷ В. Рубан, *Деякі актуальні проблеми зміни складу учасників товариства з обмеженою відповідальністю*, УДК 347.471, Nr 6(15), „Прикарпатський юридичний вісник” 2016, www.pjv.nuoua.od.ua/v6_2016/15.pdf [dostęp 30.11.2018].

z dodatkową odpowiedzialnością (ukr. *товариство з додатковою відповідальністю*)⁸.

Dalsze rozważania poświęcone będą jednemu z podstawowych aspektów spółki z o.o., jakim jest przedmiot działalności spółki. Temat artykułu jest aktualny, ponieważ to od ukształtowanego wołą wspólników spółki z o.o. zakresu dozwolonych transakcji zależy nie tylko rodzaj działalności tego podmiotu prawa handlowego, lecz także możliwość jego istnienia oraz prawidłowego funkcjonowania jako odrębnego bytu na rynku gospodarczym⁹. Analiza wybranego tematu będzie się odbywała na podstawie dwóch porządków prawnych: polskiego i ukraińskiego. Artykuł ma na celu przeprowadzenie badań komparatystycznych przy jednoczesnym wykazaniu najistotniejszych cech, które ma posiadać przedmiot działalności spółki z o.o. w obu badanych porządkach prawnych. Szczególna uwaga poświęcona jest omówieniu różnic i podobieństw w regulacji prawnej tego pojęcia. Podstawowe pytania, na które postarano się odpowiedzieć, to:

- Jak przebiega proces określenia przedmiotu działalności spółki z o.o. w Polsce i na Ukrainie?
- Jak bardzo może się różnić polska regulacja przedmiotu działalności spółki z o.o. od ukraińskiej?
- Czy i jakie podobieństwa występują w obydwu badanych regulacjach?

Celem praktycznym artykułu jest ustalenie norm prawa, które regulują działalność spółki z o.o. w Polsce i na Ukrainie, ze szczególnym uwzględnieniem norm dotyczących celu i przedmiotu działalności tego

⁸ Na gruncie prawa ukraińskiego spółka z dodatkową odpowiedzialnością jest spółką handlową, w której kapitał zakładowy jest podzielony na udziały, wysokość których ustala się w statucie, a wspólnicy, oprócz odpowiedzialności do wysokości sumy kapitału zakładowego, w razie gdy to nie wystarczy, ponoszą dodatkową (subsydiarną) odpowiedzialność za zobowiązania spółki własnym mieniem w wysokości przewidzianej przez statut.

⁹ Z. Jara, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz 2018*, wyd. 20, Legalis 2018, komentarz do art. 157 k.s.h., Nb. 21 [dostęp 1.12.2018].

typu spółki. Ponadto podjęto próbę ustalenia wspólnych normatywnych rozwiązań dla tych dwóch europejskich porządków prawnych.

2. Regulacja polska

2.1. Cel i znaczenie spółki z o.o.

Kodeks spółek handlowych nie zawiera definicji legalnej spółki z o.o. Mimo to na podstawie ogółu norm uregulowanych w tym kodeksie polska doktryna podjęła próbę określenia jej definicji. Za J. Ciszewskim należy uznać, że „spółka z o.o. jest handlową spółką kapitałową (art. 4 § 1 pkt 2 k.s.h.), mającą od chwili zawiązania zdolność prawną (art. 11 § 1 k.s.h., art. 161 k.s.h.), a od chwili rejestracji osobowość prawną (art. 12 k.s.h.)”¹⁰. Spółka ta razem ze spółką akcyjną tworzy grupę spółek kapitałowych, które działają w oparciu o kapitał zakładowy podzielony na udziały¹¹. Przyjmuje się, że w spółce z o.o. mogą wystąpić elementy osobistego wpływu wspólników na działania spółki, lecz możliwość ta nie odgrywa aż takiego znaczenia, jak w spółkach osobowych¹².

Na początku rozważań należy także wskazać, że nazwa spółki „z ograniczoną odpowiedzialnością” *per se* może być myląca. Ustawodawca polski nie przewidział możliwości uniknięcia jakiegokolwiek odpowiedzialności za zobowiązania spółki osób zaangażowanych w jej funkcjonowanie. To oznacza, że spółka z o.o. za swoje zobowiązania ponosi pełną odpowiedzialność całym swoim majątkiem, którego jako osoba prawna jest jedynym właścicielem i dysponentem. Natomiast jedyne ograniczenie, o jakim można mówić, wiąże się z odpowiedzialnością

¹⁰ J. Ciszewski (red.), *Polskie prawo handlowe*, Wolters Kluwer, Warszawa 2015, s. 139.

¹¹ Na podstawie art. 4 k.s.h.

¹² Odnosnie do prawa indywidualnej kontroli wspólnika spółki z o.o., zgodnie z którym wspólnikowi lub wspólnikowi wraz z upoważnioną przez siebie osobą w każdym czasie przysługuje prawo do przeglądania ksiąg i dokumenty spółki, sporządzania bilansu na swój użytek lub żądania wyjaśnień od zarządu. Szerzej na ten temat: A. Kidyba, *Prawo...*, s. 430–432.

wspólników spółki z o.o. Ewentualna odpowiedzialność takiej spółki za swoje zobowiązania nie dotyka bezpośrednio sfery majątkowej jej wspólników. Zgodnie z art. 151 § 4 k.s.h. wspólnicy nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania spółki. Mogą oni jedynie utracić wniesione do niej wkłady czy ewentualnie inne świadczenia, których spółka jako podmiot nie będzie mogła im zwrócić¹³.

2.2. Przedmiot działalności spółki z o.o. jako element obligatoryjny umowy spółki

Na gruncie prawa polskiego, zgodnie z art. 157 § 2 k.s.h., do powstania spółki z o.o. potrzebne jest zawarcie umowy spółki (w przypadku spółki zakładanej przez jedną osobę wymagane jest złożenie aktu założycielskiego) w formie aktu notarialnego pod rygorem nieważności¹⁴. W umowie spółki – oprócz określenia firmy i siedziby spółki, wysokości kapitału zakładowego, określenia, czy wspólnik może mieć więcej niż jeden udział, liczby i wartości udziałów oraz czasu trwania spółki (jeśli jest on oznaczony) – powinien być wskazany przedmiot działalności takiej spółki¹⁵. Za Z. Jarym uznaje się, że przedmiot działalności spółki z o.o. to „określone przez wspólników i wyznaczone przez nich w umowie spółki z o.o. dopuszczalne ramy działalności powołanej struktury organizacyjnej”¹⁶.

Należy wskazać, że ustawodawca polski oprócz art. 157 § 1 k.s.h. umieścił niektóre elementy określające umowę spółki z o.o. w dziale I k.s.h., a mianowicie w art. 3 k.s.h. Na tle takiej regulacji w doktrynie polskiej wykształciło się kilka zróżnicowanych poglądów co do „obligatoryjności” składników z art. 157 k.s.h., wśród których znajduje się omawiany przedmiot działalności.

¹³ K. Bramorski, *Odpowiedzialność za długi spółki z o.o.*, <https://prawo.money.pl/aktualnosc/okiem-eksperta/arttykul/odpowiedzialnosc;za;dlugi;spolki;z;o;o;91,0,220507.html> [dostęp 1.12.2018].

¹⁴ J. Okólski (red.), *Prawo handlowe*, Wolters Kluwer, Warszawa 2016, s. 307.

¹⁵ Na podstawie art. 157 § 1 k.s.h.

¹⁶ Z. Jara, *op. cit.*

Niektórzy autorzy próbują podnosić, iż jedynie elementy z art. 3 k.s.h. są uznawane za *essentialia negotii* umowy spółki z o.o. Co za tym idzie, przedmiot działalności spółki jako element z art. 157 § 1 nie jest uznawany za element obligatoryjny i może nie być wskazany w umowie spółki z o.o.¹⁷ Z drugiej strony wykształcił się pogląd, że elementy z art. 3 k.s.h. jak i elementy z art. 157 § 1 k.s.h. (oprócz fakultatywnego elementu czasu trwania spółki) są uznawane za dane, które muszą się obowiązkowo znaleźć w umowie spółki z o.o.¹⁸ W ocenie autorki na aprobatę zasługują pogląd odmienny od dwóch poprzednich, a mianowicie koncepcja przedstawiona przez W. Wiśniewskiego, w której podnosi się, że znaczenie i waga elementów z art. 3 k.s.h. i art. 157 k.s.h. nie są tożsame¹⁹. Za W. Wiśniewskim autorka uważa, iż dla zawarcia skutecznej umowy prawa handlowego nie wystarczy umieszczenie elementów tylko z art. 3 k.s.h., ponieważ *essentialia negotii* umowy stanowią wszystkie składniki wymagane przez art. 157 § 1 (wyjąwszy czas trwania spółki, którego wskazanie w omawianym artykule jest swoistą pozostałością po art. 162 § 1 Kodeksu handlowego²⁰). Natomiast umieszczenie elementów wspólnych dla wszystkich umów handlowych w art. 3 k.s.h. jest zabiegiem celowym, co nie oznacza, że jest to pewien zestaw obligatoryjnych elementów. Zdaniem autorki obecnie od strony praktycznej nie sposób sobie wyobrazić, aby umowa stała się wiążąca bez wskazania elementów z art. 157 § 1 k.s.h., w tym też bez określenia przedmiotu działalności spółki.

Za tym, że określenie przedmiotu umowy spółki jest elementem *essentialia negotii* umowy ustanawiającej, przemawia także względnie

¹⁷ A. Rachwał [w:] S. Włodyka (red.), *Prawo spółek handlowych. System prawa handlowego*, t. 2, C.H.Beck, Warszawa 2012, s. 717–719.

¹⁸ A. Szajkowski [w:] J. Szwaja, A. Szumański, A. Szajkowski, S. Sołtysiński, M. Tarska, A. Herbet (red.), *Kodeks spółek handlowych. Tom II. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, C.H. Beck, Warszawa 2014, Nb. 1–2.

¹⁹ W. Wiśniewski [w:] A. Opalski, *Kodeks spółek handlowych*, T. IIA, Legalis 2018, komentarz do art. 157 k.s.h., Nb. 51–53 [dostęp 1.12.2018].

²⁰ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. – Kodeks handlowy (Dz. U. z 1934 r. Nr 57, poz. 502).

nowa regulacja, która umożliwia zawiązanie spółki z o.o. z wykorzystaniem wzorca umowy udostępnianego w systemie teleinformatycznym²¹. Przy takim alternatywnym sposobie ustanowienia spółki z o.o. dla skutecznego zarejestrowania podmiotu należy dołączyć sporządzoną na formularzu umowę. W obecnym stanie prawnym w § 4 takiego wzorca umowy, który jest wykorzystywany przy elektronicznej rejestracji, ujęto obowiązek zdefiniowania przedmiotu działalności rejestrowanego podmiotu prawa handlowego poprzez wybór odpowiednich dostępnych w tym systemie kodów klasyfikacji²².

2.3. Przedmiot a cel działalności spółki z o.o.

Skoro należy uznać, że określenie przedmiotu działalności spółki jest obligatoryjnym składnikiem umowy ustanawiającej, to w dalszej części artykułu warto wyjaśnić relację pomiędzy przedmiotem a celem działalności tego typu bytu prawnego. Chociaż cel spółki nie jest tożsamy z przedmiotem działalności, oba te narzędzia prawne są ściśle ze sobą powiązane. Nie ulega wątpliwości, że wola wspólników jest decydująca przy wyznaczaniu obu tych pojęć, bowiem to do zadań wspólników należy wyznaczenie swobodnego zakresu transakcji możliwych do dokonania przez ustanowione organy spółki poprzez wskazanie, czym ma się ona zajmować.

Cel spółki pokrywa się w zasadzie z ogólnym celem wspólników, do którego osiągnięcia zobowiązali się oni dążyć. Co więcej, wskazuje on, po co spółka została stworzona i w jakim kierunku ma się rozwijać. Jednak samo określenie celu nie wyjaśnia, w jaki sposób wspólnicy zamierzają działać, dlatego to przedmiot spółki jest środkiem „konkretyzacji wspólnego celu”²³. Innymi słowy, wyznacza on, jak należy postępować, aby cel

²¹ Na podstawie art. 157¹ k.s.h., który wszedł w życie 15.01.2015 r.

²² Strona Ministerstwa Sprawiedliwości, portal S24, <https://ekrs.ms.gov.pl/s24> [dostęp 3.12.2018].

²³ A. Kidyba, *Prawo...*, s. 371.

został osiągnięty. Jak wynika z powyższego, przedmiot nie może być ode-
rwany od celu.

W dalszej kolejności należy wskazać, iż cel i przedmiot działalności spółki z o.o. mają skutki na różnych płaszczyznach prawnych. Określenie przedmiotu działalności ma przede wszystkim skutek wewnętrzny – wyznacza ramy działania wspólników. Jego przekroczenie nie wywołuje żadnych skutków dla partnerów spółki z o.o. Nie można podważyć ważności czynności prawnych dokonanych przez spółkę z jej kontrahentami, jeśli przy ich dokonywaniu przedmiot działalności spółki został przekroczony²⁴. Jednakże za tak dokonane czynności prawne wspólnicy, którzy działają wbrew umowie, ponosić mogą odpowiedzialność odszkodowawczą lub organizacyjną wobec spółki. Natomiast cel spółki może być łączony z różnymi przedmiotami działalności. Ponadto nie można mu przypisać funkcji wewnątrz korporacyjnej.

Na podstawie art. 151 § 1 k.s.h., spółka z o.o. może być utworzona w każdym celu prawnie dopuszczalnym, chyba że ustawa stanowi inaczej²⁵. To oznacza, że cel tego typu podmiotu prawa handlowego nie musi być wyłącznie gospodarczy. A. Kidyba wskazuje na „trzy rodzaje celów, dla których może zostać utworzona spółka z o.o.: cele zarobkowe, inne cele gospodarcze oraz cele niegospodarcze”²⁶. Dopuszcza się, że kilka celów może być realizowanych jednocześnie przez jedną spółkę z o.o. Jednakże pojęcie przedmiotu działalności jest *stricte* związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Jeśli spółka ma za zadanie zajmowanie się zorganizowaną działalnością zarobkową wykonywaną we własnym imieniu w sposób ciągły, to w takim przypadku przedmiotem działalności tego rodzaju spółki będzie przedmiot jej działalności gospodarczej. *A contrario*, spółka z o.o. nieprowadząca działalności

²⁴ *Ibidem*, s. 372.

²⁵ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2006 r., V CZ 85/05 LEX nr 1515414 [dostęp 7.12.2018].

²⁶ A. Kidyba, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, LEX 2013 [dostęp 1.12.2018].

gospodarczej będzie miała za przedmiot działalność inną niż gospodarcza, np. społeczną.

2.4. Określenie przedmiotu działalności spółki z o.o. w teorii i praktyce

Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych nie zawiera przepisów, które wyznaczałyby, jak dokładnie należy w umowie określić przedmiot działalności spółki. Tę lukę ustawodawczą można wypełnić sięgając do orzecznictwa, doktryny i praktyki obrotu, a pomocniczo także do analizy funkcji przepisów prawa.

Historycznie, na podstawie już nieobowiązującego Kodeksu handlowego, w judykaturze było dopuszczalne bardzo ogólne określenie, jaką działalnością ma się zajmować powstała spółka z o.o.²⁷ Z biegiem czasu wykształciła się odmienna linia orzecznicza, zgodnie z którą w umowie tego typu podmiotu prawa handlowego powinien być określony co najmniej rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej. Zostało to uznane za wystarczające, aby sąd mógł zbadać, czy spółka została utworzona zgodnie z przepisami prawa bezwzględnie obowiązującymi, których nie można w żaden sposób ograniczyć wolą wspólników. Obecnie sądy uznają, iż wykazanie rodzaju działalności jest minimum, które ma się znaleźć w umowie spółki. Takie określenie, chociaż nie jest rozbudowane, pozwoli sądowni na zbadania legalności działania nowo ustanowionej spółki z o.o.

Problematyka stopnia określenia przedmiotu działalności jest także omawiana w polskiej doktrynie. W literaturze opartej na nieobowiązującym już Kodeksie handlowym dominował pogląd, że wystarczające jest ogólne gatunkowe określenie działalności spółki z o.o., przykładowo: działalność budowlana, obrót nieruchomościami, prowadzenie usług kserograficznych. W literaturze nowszej przyjmuje się, że przedmiot

²⁷ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 1988 r., III CZP 92/88 LEX nr 695047 [dostęp 7.12.2018].

działalności nie może być określony w nazbyt ogólny sposób. Szeroko określone ramy działalności w przypadku spółki kapitałowej w praktyce uniemożliwiałyby sądowi rejestrowemu przeprowadzenie kontroli zgodności z prawem w trybie art. 21 § 1 pkt 2 k.s.h.²⁸ W doktrynie uważa się, że za zgodne z prawem można uznać ogólne określenie przedmiotu działalności, które posiada cechy (elementy) pozwalające na indywidualizację prowadzonej działalności²⁹. Ponadto przedmiot działalności powinien w miarę możliwości wskazywać na pewne cechy produkcji, usług lub handlu do siebie zbliżone³⁰. Na przykład prawidłowe będą następujące określenia: pośrednictwo w sprzedaży pojazdów mechanicznych, eksport artykułów spożywczych, czynności kaletnicze.

Ze względu na brak prawnej definicji przedmiotu działalności spółki w polskiej praktyce wykształciły się dwa odmienne poglądy co do określenia stopnia szczegółowości tej instytucji. Zgodnie z pierwszym z nich dopuszcza się określenie przedmiotu działalności spółki w sposób opisowy, lecz nie zbyt ogólny³¹. W teorii wykorzystanie takiego sposobu jest możliwe jeszcze przed wpisem nowego podmiotu prawa handlowego do Krajowego Rejestru Sądowego (KRS). Minusem opisowego sposobu określenia przedmiotu spółki jest możliwość zwrotu wniosku o rejestrację spółki przez podmiot rejestrujący. W takim przypadku sąd rejestrowy może nakazać współnikom doprecyzowanie określenia przedmiotu działalności. Natomiast drugi pogląd forsuje tezę, iż z punktu widzenia praktycznego pożądane jest, aby wpisy w umowie spółki dotyczące działalności pokrywały się z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD).

²⁸ M. Szewczyk, M. Robakowska, *Określenie przedmiotu działalności spółki w rejestrze*, <http://www.codozasady.pl/okreslanie-przedmiotu-dzialalnosci-spolki-w-rejestrze> [dostęp 4.12.2018].

²⁹ Z. Jara, *op. cit.*, nb. 27.

³⁰ A. Kidyba, *Prawo...*, s. 372.

³¹ *Ibidem*.

2.5. Przedmiot działalności spółki a Polska Klasyfikacja Działalności

Przy omawianiu sposobów określenia przedmiotu działalności spółki z o.o. warto poświęcić uwagę regulacji prawnej dotyczącej PKD, która weszła w życie z początkiem 2008 r.³² Po wprowadzeniu tej regulacji do polskiego prawa swoistym standardem stało się stosowanie nomenklatury używanej przez PKD i podawanie kodów tej klasyfikacji przy rejestracji przedmiotu działalności w spółkach, które prowadzą działalność gospodarczą. Działo się tak, ponieważ po wprowadzeniu ww. klasyfikacji sądy uważały powyższe rozwiązanie za bezpieczniejsze od opisowego określenia przedmiotu działalności. Częstą praktyką było, że sędziowie już na etapie badania formularzy stosowanych w procesie rejestracji spółki z o.o. mogli wymagać podania przedmiotu działalności wedle PKD. Co więcej, na tej przyjętej klasyfikacji opierali się oni w dalszych etapach postępowania rejestracyjnego spółki. Ponadto zgodnie z art. 40 pkt 1 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym³³ przedmiot działalności przedsiębiorcy powinien być określony w rejestrze według regulacji PKD. Wyciągnięto z tego wnioski, że także statutowa regulacja przedmiotu działalności spółki z o.o. powinna się wprost posługiwać kategoriami pojęciowymi PKD, i to z maksymalną szczegółowością. W obecnym stanie prawnym, po wejściu w 2014 roku rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości³⁴, nie ma żadnej wątpliwości, że opis słowny przedmiotu działalności nie musi być tożsamy z nomenklaturą używaną w PKD.

³² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności wydanego na podstawie art. 40 ust. 2 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. Nr 88, poz. 439 z późn. zm.).

³³ Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 121, poz. 769 z późn. zm.).

³⁴ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach (Dz. U. z 2014 r., poz. 1667).

Opis przedmiotu działalności spółki wedle PKD – oprócz zalet, jakimi są bezpieczeństwo i łatwość używania przykładowych klasyfikacji – ma swoje wady. W doktrynie nie zaleca się podawania odpowiedniego kodu numerycznego w umowie spółki, ponieważ zmiana klasyfikacji PKD może wymuszać zmianę umowy spółki z o.o. Z tego powodu uważa się, że dopiero we wniosku o wpis spółki należy określony opisowo w umowie przedmiot działalności dopasować do kodów PKD. Kolejnym minusem zastosowania PKD jest sztywność regulacji, która w pewnych przypadkach nie pozwoli na szczegółowe określenie granic kompetencji zarządu spółki z o.o.³⁵

3. Regulacja ukraińska

3.1. Przyczyny oraz tryb wprowadzenia ustawy o spółkach z ograniczoną i dodatkową odpowiedzialnością

Ustawa Ukrainy „O spółkach z ograniczoną i dodatkową odpowiedzialnością”³⁶ (ukr. Закон України про товариства з обмеженою і додатковою відповідальністю) to długo oczekiwana i jedna z najnowszych regulacji dotyczących prawa gospodarczego i handlowego na Ukrainie.

Od czasów uzyskania niepodległości przez Ukrainę w 1991 r. większość przepisów dotyczących spółki z o.o. były ujęte w Ustawie Ukrainy „O spółkach gospodarczych”³⁷, która od dawna nie odpowiadała aktualnym realiom prowadzenia działalności gospodarczej przez spółki z o.o. Jej normy ograniczały, a czasem nawet blokowały, możliwości rozwoju spółki. Co więcej, należy zauważyć, że w większości krajów byłego ZSRR

³⁵ Z. Jara, *op. cit.*, Nb. 34.

³⁶ Ustawa Ukrainy nr 2275-VIII z dnia 6 lutego 2018 r. „O spółkach z ograniczoną i dodatkową odpowiedzialnością” (dalej jako: u.s.o.d.o).

³⁷ Ustawa Ukrainy nr 1576-XII z dnia 19 września 1991 r. „O spółkach gospodarczych” (dalej jako: u.o.s.g.).

już od długiego czasu istnieją oddzielne ustawy, które regulują działalność spółek z o.o.³⁸ Dlatego aby udoskonalić prawo ukraińskie, w 2016 r. grupa posłów wniosła do Parlamentu Ukrainy projekt nowej ustawy. Podczas dalszych prac legislacyjnych zgłoszono do tego projektu około 500 poprawek, przy czym Komitet ds. Polityki Ekonomicznej uwzględnił 360 z nich³⁹. Dnia 6 lutego 2018 r. Rada Najwyższa Ukrainy w drugim czytaniu zatwierdziła u.s.o.d.o. Ten akt prawny został poparty przez 285 posłów, ponieważ zawiera on przepisy, które są bardziej progresywne w porównaniu z przepisami poprzednio obowiązującymi. Przyjęta ustawa określa status prawny spółek z ograniczoną odpowiedzialnością i spółek z dodatkową odpowiedzialnością, procedurę ich tworzenia, działania i rozwiązania, oraz prawa i obowiązki wspólników⁴⁰.

Warto dodać, że po wejściu w życie u.s.o.d.o. przepisy u.o.s.g. w części dotyczącej uregulowań co do spółek z ograniczoną i dodatkową odpowiedzialnością utraciły ważność, natomiast sama u.o.s.g. funkcjonuje w obrocie prawnym w zmienionym kształcie⁴¹.

3.2. Pojęcie i znaczenie spółki z o.o. na Ukrainie

Spółki z o.o. są jednym z najbardziej powszechnych rodzajów podmiotów gospodarczych na Ukrainie. Znaczna część małych i średnich przedsiębiorstw, innowacyjnych projektów technologicznych oraz firm produkcyjnych i usługowych to spółki tego rodzaju.

W poprzednio obowiązującym stanie prawnym⁴² spółka z o.o. była uregulowana w przepisach ogólnych oraz w art. 51–64 u.o.s.g. Zgodnie z prawną definicją tego podmiotu prawa handlowego w u.o.s.g. za spółkę

³⁸ Ustawy takie obowiązują m.in. w Kazachstanie, Tadżykistanie, Uzbekistanie i na Łotwie.

³⁹ Strona internetowa Ligazakon, Прийнято закон про ТОВ, <https://ligazakon.net/lawnews/doc/nz180733> [dostęp 4.12.2018].

⁴⁰ Na podstawie art. 1 u.s.o.d.o.

⁴¹ Na podstawie przepisów ogólnych u.o.s.g.

⁴² Do dnia 17 czerwca 2018 r.

z o.o. uznawana była spółka z kapitałem zakładowym podzielonym na udziały, których wielkość była określona przez dokumenty założycielskie⁴³. Co więcej, w poprzednim stanie prawnym ustawodawca ukraiński określał maksymalnie dozwoloną liczbę wspólników tego typu bytu prawnego. Za niezgodne z prawem uważało się istnienie spółki z o.o., która miała ponad 100 wspólników. Także w art. 50 u.o.s.g. unormowane były zasady odpowiedzialności wspólników wobec spółki.

W obecnym stanie prawnym u.s.o.d.o. nie zawiera definicji prawnej spółki z o.o. Natomiast ogólne przepisy dotyczące pojęcia i cech tej instytucji prawa znajdują się w Kodeksie Gospodarczym Ukrainy⁴⁴. W świetle tej ustawy spółka z o.o. jest rodzajem spółki gospodarczej, której kapitał zakładowy jest podzielony na poszczególne wkłady, wielkość których określają dokumenty założycielskie, a sama spółka odpowiada za zobowiązania wyłącznie całym swoim majątkiem. Ponadto wspólnicy spółki, którzy wpłacili wkłady własne w pełnej wysokości, ponoszą ryzyko poniesienia strat związanych z działalnością spółki w granicach własnych wkładów⁴⁵.

3.3. Obowiązek oznaczania przedmiotu działalności spółki: kolizja norm prawa?

W uzasadnieniu do projektu u.s.o.d.o. autorzy wskazywali, że nowa ustawa ma na celu stworzenie elastycznych warunków dla działalności tego typu spółek, a także wprowadzenie do ukraińskiego systemu prawnego uznanych na arenie międzynarodowej narzędzi ładu korporacyjnego, zapewnienie wspólnikom większych możliwości realizowania ich praw korporacyjnych i rozwiązywanie wspólnych problemów rozwoju

⁴³ Na podstawie art. 50 u.o.s.g.

⁴⁴ Ustawa nr 436-IV z dnia 16 stycznia 2001 r. – Kodeks gospodarczy Ukrainy (dalej jako: k.g.u.).

⁴⁵ Na podstawie art. 80 ust. 3 k.g.u.

biznesu⁴⁶. Choć ustawodawcy ukraińskiemu udało się uchwalić ustawę nr 2275-VIII, która ma spełniać wyżej wskazane cele, nie można stwierdzić, iż w obecnie obowiązującym stanie prawnym zostały wyeliminowane wszystkie nieścisłości i błędy dotyczące regulacji tego typu podmiotu prawa handlowego. W celu zbadania, czy na gruncie prawa ukraińskiego istnieje obowiązek oznaczania przedmiotu działalności spółki z o.o., należy sięgnąć do treści przepisów, porównując poszczególne normy prawne.

Na podstawie art. 11 u.s.o.d.o. w statucie spółki z o.o.⁴⁷ określa się pełną i skróconą nazwę spółki, organy zarządzające spółką, kompetencje tych organów oraz procedura podjęcia uchwał, a także zasady przystąpienia oraz wyjścia wspólników ze spółki. Ponadto statut może zawierać inne informacje, które nie są sprzeczne z ustawą. Na gruncie ukraińskiego prawa, spółka z o.o. jest spółką gospodarczą, co oznacza, że do tego bytu prawnego, oprócz u.s.o.d.o., stosowane będą zasady ogólne działalności gospodarczej, które odnoszą się do wszystkich spółek gospodarczych i opisane są w rozdziale I k.g.u.

Przepisy k.g.u. określają podstawowe zasady gospodarki na Ukrainie i regulują stosunki gospodarcze, które powstają w procesie organizacji i realizacji działalności gospodarczej między podmiotami gospodarczymi, a także między tymi podmiotami a innymi uczestnikami w zakresie stosunków gospodarczych⁴⁸. Idąc dalej, na podstawie art. 57 k.g.u. statut podmiotu gospodarczego zawiera informacje o jego nazwie, celu i przedmiocie działalności, wielkości i procedurze tworzenia kapitału docelowego i innych funduszy, procedurze podziału zysków i strat, organach kontroli, ich kompetencjach, warunkach reorganizacji i likwidacji podmiotu, a także inne informacje dotyczące specyfiki formy organizacyjnej

⁴⁶ Strona internetowa Buhgalter24, <https://www.buh24.com.ua/zakon-pro-tov-novi-pravila-vedennya-biznesu>, [dostęp 5.12.2018].

⁴⁷ Odpowiednik umowy spółki w spółce z o.o. w Polsce.

⁴⁸ Na podstawie art. 1 k.g.u.

podmiotu przewidziane przez prawo. Statut może zawierać inne informacje, które nie są sprzeczne z prawem. To, że spółka z o.o. na podstawie prawa ukraińskiego jest podmiotem gospodarczym, nie budzi wątpliwości, co oznacza, że na gruncie k.g.u. przedmiot działalności spółki jest elementem obligatoryjnym statutu.

Kolejne normy k.g.u. przewidują, iż dokumenty założycielskie spółek gospodarczych powinny zawierać informacje o rodzaju spółki, przedmiotu i celu jej działalności, założycielach i wspólnikach, jej składzie i kompetencjach organów, zasadach podejmowania uchwał przez spółkę, w tym o liście pytań, które wymagają jednomyślności lub większości kwalifikowanej głosów, oraz inne informacje określone w art. 57 k.g.u. Ponadto statut spółki z o.o., oprócz informacji określonych w zdaniu poprzednim, ma zawierać informacje na temat wkładów każdego wspólnika, ich typu, wysokości i trybu wnoszenia⁴⁹.

W związku z „podwójną” regulacją spółki z o.o. nasuwa się pytanie, czy istnieje kolizja pomiędzy art. 11 u.s.o.d.o. a art. 82 k.g.u.?

Pojęcie kolizji pochodzi od łacińskiego *collisio*, co oznacza sprzeczność, rozbieżność interesów, poglądów lub dążeń. Słuszne będzie twierdzenie, iż kolizja nie musi być jednorazowym czynem lub działaniem wykonywanym jednokrotnie. Przyjmuje się, że jest ona wynikiem analizy procedury, swoistą oceną uregulowań. Za O. Rozgon można stwierdzić, że kolizja ustanawia pewnego rodzaju „bezprawne postępowanie przedumyślne” w zakresie, w jakim zachowanie to nie jest zdefiniowane i nie posiada kwalifikacji prawnych⁵⁰. Natomiast o kolizji przepisów prawnych mówi się wówczas, gdy w normatywnych aktach prawa regulacje tych samych stosunków prawnych są sprzeczne lub wzajemnie się wykluczają. Ministerstwo Sprawiedliwości Ukrainy w piśmie wyjaśniającym

⁴⁹ Na podstawie art. 82 k.g.u.

⁵⁰ O. Розгон, *Сутність механізму вирішення колізій норм права*, „Eurasian Academic Research Journal” 2016, №1 (01), <http://www.earj.org/> [dostęp 5.12.2018].

„O praktykach zastosowania norm prawnych w razie kolizji”⁵¹ wskazało, iż kolizję norm prawnych na gruncie prawa ukraińskiego rozwiązuje się, wybierając akt normatywny, który należy zastosować w tym konkretnym przypadku. We wspomnianym piśmie Ministerstwo Sprawiedliwości zwróciło uwagę, że w przypadku rozbieżności pomiędzy poszczególnymi normami wydanymi przez jeden i ten sam organ normatywny należy kierować się postanowieniami aktu, który został wydany później, bowiem z praktyki wynika, że w prawie ukraińskim wprowadzeniu nowych regulacji nie zawsze towarzyszy skreślenie „przestarzałych” norm dotyczących tej samej kwestii.

Próbując rozwiązać kolizję, należy wskazać, iż k.g.u. i u.s.o.d.o. są aktami normatywnymi wydanymi przez Radę Najwyższą Ukrainy, co oznacza, że hierarchicznie mają tę samą moc. W doktrynie uważa się, że normy k.g.u. mają nie tylko bezpośrednie znaczenie regulacyjne, ale także systemotwórcze i metodologiczne dla formułowania szerokiego zakresu normatywnych aktów prawnych w sferze działalności gospodarczej⁵². Jednakże wprowadzając u.s.o.d.o., ustawodawca miał na celu kompleksowe uregulowanie w jednym akcie prawnym wszystkich nowym dotyczących spółek z ograniczoną i dodatkową odpowiedzialnością.

Zdaniem autorki w obecnym stanie prawnym nic nie stoi na przeszkodzie, ażeby pojęcie przedmiotu działalności zostało określone w statucie spółki z o.o. Skoro na podstawie art. 11 ust. 2 u.s.o.d.o. statut spółki z o.o. może zawierać inne informacje niż wynikające z art. 11 ust. 1 u.s.o.d.o., które nie są sprzeczne z ustawą, słuszne będzie uznanie, że mogą to też być informacje z art. 57 k.g.u., w tym określenie podmiotu działalności. Za poglądem tym przemawia także analiza ukraińskiej doktryny. O. Kirichek i R. Kichko zgodnie uznają, iż na gruncie prawa

⁵¹ Pismo Ministerstwa Sprawiedliwości Ukrainy z dnia 26 grudnia 2008 r., Nr 758-0-2-08-19 „O praktykach zastosowania norm prawnych w razie kolizji”.

⁵² O. Кірічек, Р. Кічко, *Закон про ТОВ та ТДВ: чи все так однозначно?*, <http://yur-gazeta.com/publications/practice/korporativne-pravo-ma/zakon-pro-tov-ta-tdv-chi-vse-tak-odnoznachno.html> [dostęp 7.12.2018].

ukraińskiego norma z art.11 u.s.o.d.o. ma charakter dyspozytywny, a norma z art. 82 g.k.u. – imperatywny. Zatem normy z k.g.u. służą osnową i uzupełniają u.s.o.d.o.⁵³ Zdaniem autorki pogląd, że jako podstawę prawną do umieszczenia przedmiotu działalności gospodarczej nie można podać art. 82 g.k.u., jest błędny, ponieważ ustawodawca nie usunął tej normy z porządku prawnego, chociaż powszechna praktyką jest zmiana przepisów albo utrata ich mocy⁵⁴.

3.4. Sposób określenia przedmiotu a cel działalności spółki z o.o.

Dla skutecznego zarządzania spółką z o.o. ważne jest określenie celu jej ustanowienia i funkcjonowania. Jego osiągnięcie jest swoistą oceną wyników działalności spółki, ma także wpływ na podejmowania decyzji o stosowności lub konieczności konkretnych zmian w polityce wewnętrznej spółki i jej miejscu na rynku. Z powyższym wiąże się określenie przedmiotu działalności spółki, bowiem może się tak zdarzyć, że ten podmiot prawa handlowego wykonuje wiele określonych rodzajów działalności, które mogą, ale nie muszą być spokrewnione. Jak zostało przez autorkę ustalone, określenie celu i przedmiotu działalności nie jest elementem obligatoryjnym statutu spółki z o.o. na Ukrainie. Te informacje mogą, ale nie muszą się w nim znaleźć.

Ustawa Ukrainy „O spółkach z ograniczoną i dodatkową odpowiedzialnością” nie określa, jak dokładnie ma być określony cel czy przedmiot działalności spółki. Aby znaleźć odpowiednie regulacje, warto odwołać się do k.g.u. Na podstawie art. 19 ust. 1, art. 43 oraz art. 44 k.g.u., spółka z o.o. ma prawo do prowadzenia działalności każdego rodzaju, o ile ta działalność nie jest przez prawo zakazana. Dlatego warto przyjąć,

⁵³ *Ibidem.*

⁵⁴ Przy wprowadzaniu Ustawy Ukrainy nr 2275-VIII, miały miejsce liczne zmiany przepisów – m.in. Kodeksu Gospodarczego Ukrainy i Ustawy nr 435-IV z dnia 16 stycznia 2003 r. – Kodeks Cywilny Ukrainy, dotyczące poprzedniej regulacji spółek z ograniczoną i dodatkową odpowiedzialnością.

że dopuszcza się ogólne określenie przedmiotu działalności spółki w związku z określeniem rodzaju tej działalności. Zdaniem autorki skoro w obecnym stanie prawnym nie ma obowiązku określenia przedmiotu działalności w statucie spółki z o.o., to w przypadku, gdy wybrana aktywność nie wymaga uzyskania zezwolenia, koncesji lub licencji, ani też nie jest sprzeczna z ustawą, spółka może taką działalność wykonywać.

Bardzo ważną regulacją na gruncie prawa ukraińskiego jest Klasyfikacja Rodzajów Działalności Ekonomicznej⁵⁵ (ukr. Класифікація видів економічної діяльності). Jest to zbiór rodzajów działalności podmiotów gospodarczych na Ukrainie. Najnowszy system Klasyfikacji Rodzajów Działalności Ekonomicznej systematyzuje i grupuje rodzaje działalności gospodarczej. Taka klasyfikacja jest zgodna z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Działalności Gospodarczej⁵⁶ zatwierdzoną przez ONZ. Stosowanie kodów przy rejestracji przedmiotu działalności w spółkach z o.o. znacznie ułatwia obrót gospodarczy, zwłaszcza przy rejestracji tego rodzaju spółki kapitałowej przez internet za pomocą systemu iGov⁵⁷.

4. Analiza porównawcza

Zarówno w Polsce, jak i na Ukrainie obowiązuje system prawa stanowionego, dlatego najważniejsze kwestie związane z prawem handlowym i gospodarczym regulowane są przez akty normatywne obu tych państw. Na gruncie prawa polskiego przepisy normujące działalność spółki z o.o. znajdują się w k.s.h. Natomiast w ukraińskim prawie nie można odnaleźć odpowiednika polskiego k.s.h., ponieważ Rada Najwyższa Ukrainy w dniu

⁵⁵ Strona internetowa *Law Company Eurovector* – Klasyfikacja Rodzajów Działalności Ekonomicznej, <https://evrovector.com/kved/2010> [dostęp 7.12.2018].

⁵⁶ Strona internetowa Serwis programu Wiedza Edukacja Rozwój – Portal Międzynarodowa Standardowa Klasyfikacja Kształcenia (*International Standard Industrial Classification*), <https://www.power.gov.pl/media/42686/Zal17.pdf> [dostęp 7.12.2018].

⁵⁷ Portal usług państwowych, <https://igov.org.ua> [dostęp 7.12.2018].

17 czerwca 2018 r. uchwaliła u.s.o.d.o. W związku z tym należy uznać, że wybrano model, w którym normy *lex specialis* dotyczące spółki z o.o. są uregulowane w oddzielnej ustawie, co nie oznacza, że do spółek tego rodzaju nie będą miały zastosowania normy *lex generalis* k.g.u. i Kodeksu Cywilnego Ukrainy.

Tak w polskim k.s.h., jak i w ukraińskiej u.s.o.d.o. nie znajdziemy legalnej definicji spółki z o.o. Jednakże w regulacji ukraińskiej pojęcie spółki z o.o. zostało wyjaśnione w k.g.u. Co więcej, w obu porządkach prawnych zarówno doktryna, jak i orzecznictwo szeroko wypowiadają się na temat poszczególnych cech tego typu spółki. Jednakże brak prawnej definicji przedmiotu działalności ma tę praktyczną konsekwencję, że o granicach dopuszczalności przyjęcia w umowie (statucie) spółki danego przedmiotu winny przesądzać: cel spółki oraz bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa.

Dalsza analiza jest poświęcona porównaniu cech przedmiotu spółki z o.o. w Polsce i na Ukrainie. W obu porządkach prawnych podobnie uznaje się, że przedmiot działalności spółki z o.o. to dopuszczalne ramy działalności tego typu bytu prawnego. W prawie polskim przedmiot działalności spółki jest elementem obligatoryjnym umowy spółki. Jest to rozwiązanie, które ułatwia wykonywanie zadań przez spółkę z o.o., ponieważ wskazuje na zakres czynności, które wspólnicy mogą dokonywać samodzielnie, a które czynności przekraczają zwykły zarząd i wymagają zgody tychże wspólników⁵⁸. Przeciwnie w prawie ukraińskim. Zgodnie z u.s.o.d.o. wspólnicy mają obowiązek umieszczenia w statucie spółki tylko trzech elementów spółki, wśród których nie ma oznaczenia przedmiotu działalności. Takie rozwiązanie wydaje się być bardzo liberalne, ponieważ sprawia wrażenie, że statut zamienia się w zwykłą deklarację wspólników. Jest to mylące, ponieważ na podstawie art. 11 ust. 6 u.s.o.d.o. wspólnicy mają prawo zamieścić w statucie wszystkie potrzebne

⁵⁸ M. Robakowska, *Jeszcze o określaniu przedmiotu działalności spółki*, <http://www.codozasady.pl/jeszcze-o-okreslaniu-przedmiotu-dzialalnosci-spolki> [dostęp 7.12.2018].

informacje, w tym określenie przedmiotu działalności, byleby takie określenie nie było sprzeczne z ukraińskim prawem⁵⁹.

W obu badanych porządkach prawnych pojęcie celu działalności jest *stricte* związane z przedmiotem działalności spółki z o.o. Zarówno w Polsce, jak i na Ukrainie ten rodzaj spółki kapitałowej może być utworzony w każdym celu prawnie dopuszczalnym.

Swoistą standaryzacją i umiędzynarodowieniem regulacji prawnych jest istnienie PKD i ukraińskiej Klasyfikacji Rodzajów Działalności Ekonomicznej. Niewątpliwie jest, iż wzorce te zostały stworzone, aby służyć ułatwieniu obrotu gospodarczego w każdym państwie, w którym są stosowane.

W dobie powszechnej komputeryzacji bardzo ważnym zadaniem ustawodawcy jest zapewnienie możliwości rejestracji spółek z o.o. przez internet. W Polsce opcja ta jest dostępna od dłuższego czasu, natomiast na Ukrainie jest to nowa regulacja⁶⁰. W obu porządkach prawnych określenie przedmiotu działalności spółki przy rejestracji *online* jest obowiązkowe. Rozwiązanie takie na gruncie prawa ukraińskiego wydaje się być wątpliwe, ponieważ zgodnie z art. 11 u.s.o.d.o. przy rejestracji spółki z o.o. organem samorządu lokalnego nie ma obowiązku określenia tego elementu w statucie spółki. Zdaniem autorki nieścisłość ta wynika z wprowadzenia w czerwcu 2018 r. u.s.o.d.o., w związku z czym nie zdążono w tak krótkim czasie zmienić system iGov⁶¹.

⁵⁹ В. Дацюк, *Як підготувати Статут ТОВ та ТДВ і корпоративний договір за Законом №2275*, <http://jur-gazeta.com/publications/practice/inshе/yak-pidgotuvati-statut-tov-ta-tdv-i-korporativniy-dogovir-za-zakonom-2275.html> [dostęp 7.12.2018].

⁶⁰ System iGov został wprowadzony 21.04.2016 r.

⁶¹ Instrukcja do systemu iGov, <https://igov.org.ua/service/1492/instruction> [dostęp 7.12.2018].

5. Podsumowanie

Porównanie poszczególnych norm prawa polskiego i ukraińskiego pokazuje, że chociaż te dwa kraje są państwami sąsiadującymi, różne uwarunkowania historyczne i polityczne wykształciły odrębne od siebie systemy prawa handlowego i gospodarczego. Jednakże analiza komparatystyczna dwóch badanych porządków prawnych wykazała istnienie podobieństw w regulacjach dotyczących spółki z o.o., w szczególności w unormowaniach dotyczących przedmiotu działalności tego typu spółki. W obu porządkach prawnych przedmiot działalności określa sposób osiągnięcia celu spółki z o.o., co potwierdza ścisły związek tych instytucji prawnych. Ponadto może być on określony opisowo lub za pomocą kodów zgodnych z międzynarodową klasyfikacją przedmiotów działalności spółek z o.o. Co więcej, w prawie handlowym obu państw określenie przedmiotu działalności spółki z o.o. ma większe znaczenie dla członków jej zarządu niż jej kontrahentów.

W artykule zwrócono także uwagę na kilka istotnych różnic pomiędzy normami prawa handlowego i gospodarczego w Polsce i na Ukrainie. Zdaniem autorki najbardziej istotna z nich wiąże się z obowiązkiem określenia przedmiotu działalności w umowie spółki z o.o. Na gruncie prawa polskiego taki obowiązek istnieje, natomiast prawo ukraińskie w u.s.o.d.o. nie określa wymogu wskazania przedmiotu działalności w statucie spółki tego rodzaju.

Reasumując, system polskiego prawa handlowego ma długą tradycję i jest bardziej ugruntowany, ponieważ był on tworzony na wzór rozwiązań zachodnioeuropejskich. Natomiast prawo ukraińskie obecnie znajduje się w fazie przekształcenia z modelu wschodniego na model unijny. Aby unormowania dotyczące spółki z o.o. były bardziej klarowne, zrozumiałe i efektywne, ustawodawca ukraiński w czerwcu 2018 r. wprowadził daleko idące zmiany, które mają zbliżyć ukraińskie i europejskie prawo handlowe.

Bibliografia

Źródła

1. Dekret Naczelnika Państwa z dnia 31 stycznia 1919 r. o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (Dz. Pr. P. P. z 1919 r. Nr 15, poz. 1).
2. Ustawa Ukrainy nr 1576-XII z dnia 19 września 1991 r. „O spółkach gospodarczych”.
3. Ustawa 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 121, poz. 769 z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037 z późn. zm.).
5. Ustawa nr 436-IV z dnia 16 stycznia 2001 r. – Kodeks Gospodarczy Ukrainy.
6. Ustawy nr 435-IV z dnia 16 stycznia 2003 r. – Kodeks Cywilny Ukrainy.
7. Ustawa Ukrainy nr 2275-VIII z dnia 6 lutego 2018 r. „O spółkach z ograniczoną i dodatkową odpowiedzialnością”.
8. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. – Kodeks handlowy (Dz. U. Nr 57, poz. 502 z późn. zm.).
9. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności PKD (Dz. U. Nr 251, poz. 1885 z późn. zm.).
10. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach (Dz. U. poz. 1667 z późn. zm.).
11. Pismo Ministerstwa Sprawiedliwości Ukrainy z dnia 26 grudnia 2008 r., Nr 758-0-2-08-19 „O praktykach zastosowania norm prawnych w razie kolizji”.
12. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 1998 r., III CZP 92/88 LEX nr 695047.
13. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2006 r., V CZ 85/05 LEX nr 1515414.

Literatura

1. Ciszewski J. (red.), *Polskie prawo handlowe*, Wolters Kluwer, Warszawa 2015.
2. Frąckowiak J., *Osiemdziesiąt lat polskiego prawa handlowego – wzloty, upadki oraz mozolna reaktywacja*, Acta Universitatis Wratislaviensis, No 3644, „Przegląd Prawa i Administracji” 2015, t. 101.
3. Jara Z., *Kodeks spółek handlowych. Komentarz 2018*, wyd. 20, Legalis 2018.
4. Kidyba A., *Prawo handlowe*, wyd. 20, C.H. Beck, Warszawa 2018, Nb. 88.
5. Kidyba A., *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, LEX 2013.
6. Okolski J. (red.), *Prawo handlowe*, Wolters Kluwer, Warszawa 2016.
7. Opalski A., *Kodeks spółek handlowych*, t. IIA, Legalis 2018.
8. Szwaja J., Szumański A., Szajkowski A., Sołtysiński S., Tarska M., Herbet A. (red.), *Kodeks spółek handlowych. Tom II. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, C.H. Beck, Warszawa 2014.
9. Włodyka S. (red.), *Prawo spółek handlowych. System prawa handlowego*, t. 2, C.H. Beck, Warszawa 2012.

Internet

1. Bramorski K., *Odpowiedzialność za długi spółki z o.o.*, <https://prawo.money.pl/aktualnosci/okiem-eksperta/artukul/odpowiedzialnosc;za;dlugi;spolki;z;o;o;91,0,220507.html> [dostęp 1.12.2018].
2. Robakowska M., *Jeszcze o określaniu przedmiotu działalności spółki*, <http://www.codozasady.pl/jeszcze-o-okreslaniu-przedmiotu-dzialalnosci-spolki> [dostęp 7.12.2018].
3. Rozgon O., *Сутність механізму вирішення колізій норм права*, „Eurasian Academic Research Journal” 2016 Erewan, <http://www.earj.org/> [dostęp 5.12.2018].
4. Ruban V., *Деякі актуальні проблеми зміни складу учасників товариства з обмеженою відповідальністю*, УДК 347.471, „Прикарпатський юридичний вісник” 2016, nr 6(15), www.pjv.nuoua.od.ua/v6_2016/15.pdf [dostęp 30.11.2018].

5. Szewczyk M., Robakowska M., *Określenie przedmiotu działalności spółki w rejestrze*, <http://www.codozasady.pl/okreslanie-przedmiotu-dzialalnosci-spolki-w-rejestrze> [dostęp 4.12.2018].
6. Strona internetowa Buhgalter24 <https://www.buh24.com.ua/zakon-pro-tov-novi-pravila-vedennya-biznesu> [dostęp 5.12.2018].
7. Strona internetowa *Law company Eurovector* – Klasyfikacja Rodzajów Działalności Ekonomicznej, <https://evrovektor.com/kved/2010> [dostęp 7.12.2018].
8. Strona internetowa Ligazakon, *Pryjniato zakon pro TOV*, <https://ligazakon.net/lawnews/doc/nz180733> [dostęp 4.12.2018].
9. Strona internetowa Ministerstwa Sprawiedliwości, portal S24, <https://ekrs.ms.gov.pl/s24> [dostęp 3.12.2018].
10. Strona internetowa – portal usług państwowych iGov, <https://igov.org.ua> [dostęp 7.12.2018].
11. Strona internetowa Serwis Programu Wiedza Edukacja Rozwój – Międzynarodowa Standardowa Klasyfikacja Kształcenia (*International Standart Industrial Classification*), <https://www.power.gov.pl/media/42686/Zal17.pdf> [dostęp 7.12.2018].